

บทความวิจัย

พฤติกรรมตามแผนที่ส่งผลต่อความตั้งใจใช้ถุงผ้าในการซื้อ สินค้าของประชาชนในจังหวัดขอนแก่น

วนิตา บุญโถม¹
วัชร ชาญกุล²

(Received: April 27, 2020; Revised: August 4, 2020; Accepted: September 3, 2020)

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความตั้งใจใช้ถุงผ้าในการซื้อสินค้าของประชาชนในจังหวัดขอนแก่น โดยใช้ทฤษฎีพฤติกรรมตามแผนที่ (Ajzen, 1991; Chang & Chou, 2018; Taufique & Vaithianathan, 2018; Ekasari, 2018) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ ประชาชนในจังหวัดขอนแก่น จำนวน 400 คน โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบตัวแปร 2 กลุ่มที่เป็นอิสระจากกัน การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยทัศนคติที่มีต่อพฤติกรรมด้านความคาดหวัง ปัจจัยการรับรู้ถึงการควบคุมพฤติกรรมด้านความสนใจ และปัจจัยการรับรู้ถึงการควบคุมพฤติกรรมด้านกิจกรรมส่งเสริมส่งผลต่อความตั้งใจใช้ถุงผ้าในการซื้อสินค้าของประชาชนในจังหวัดขอนแก่น หน่วยงานภาครัฐสามารถนำผลวิจัยไปใช้วางนโยบายหรือกลยุทธ์เพื่อสร้างความเข้าใจให้กับ

¹ อาจารย์ ดร. คณะบริหารธุรกิจและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน
E-mail: vanita.bo@rmuti.ac.th (Corresponding Author)

² อาจารย์ คณะบริหารธุรกิจและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน
E-mail: watchara.ckl@gmail.com

ประชาชน เกิดทัศนคติและการรับรู้ และความตระหนักถึงการอนุรักษ์
สิ่งแวดล้อมได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

คำสำคัญ: ถุงผ้า ความตั้งใจ พฤติกรรมตามแผน

RESEARCH ARTICLE

The Effects of Planned Behavior on Intention to Use Eco-Friendly Shopping Bags in Khon Kaen Province

Wanita Boonchom¹

Watchara Chiengkul²

Abstract

This research aimed to study factors affecting the intention of using eco-friendly shopping bags in Khon Kaen. Underlying Planned Behavior Theory (Ajzen, 1991; Chang & Chou, 2018; Taufique & Vaithianathan, 2018; Ekasari, 2018). The sample consisted of 400 people in Khon Kaen province. The study used the accidental sampling. The questionnaires were used as tools for data collection. The statistics using for analyzing the data were mean, standard deviation, Independent-samples t-test, One-way Anova, Pearson correlation coefficient, and multiple regression. The results revealed that attitude toward expectation behavior and perceived behavior control in interests, perceived behavior control in supporting activities affected the intention of using eco-friendly shopping bags. This study contributes to government agencies can be used as public policy and strategies for creating understanding and cultivating knowledge for all

¹ Lecturer, DBA., Faculty of Business Administration and Information Technology, Rajamangala University of Technology Isan, E-mail: Vanita.bo@rmuti.ac.th (Corresponding Author)

² Lecturer, Faculty of Business Administration and Information Technology, Rajamangala University of Technology Isan, E-mail: watchara.ckl@gmail.com

citizens in order to adjust the attitude and raise awareness for the conservation of the environment.

Keywords: Eco-friendly Shopping Bags, Intention, Planned Behavior

บทนำ

จากความนิยมในการใช้ถุงพลาสติกอย่างแพร่หลายทั่วโลก มีงานวิจัยหลายงานศึกษาว่าถุงพลาสติกส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม จากประเด็นการศึกษาสามารถสรุปได้ว่า ถุงพลาสติกส่งผลกระทบต่อด้านลบโดยตรงต่อสิ่งแวดล้อม (Jakovcevic et al., 2014; O'Brien & Thondhlana, 2019) เนื่องจากถุงพลาสติกเป็นบรรจุภัณฑ์ที่มีอายุการใช้งานสั้นพร้อมเป็นขยะได้ทันทีหลังจากการใช้งาน สำหรับประเทศไทย ประชาชนใช้ถุงพลาสติกในการซื้อสินค้ากว่า 45,000 ล้านใบต่อปี เกิดเป็นขยะกว่าร้อยละ 20 จากปริมาณขยะทั้งหมด หรือประมาณ 2.7 ล้านตันต่อปี หากจำแนกถึงแหล่งที่มาของขยะพลาสติก พบว่าเกิดจากตลาดสดมากที่สุด รองลงมาคือ ภาคธุรกิจเอกชนและแผงลอย (Pollution Control Department, 2019) ทั้งนี้ มีการนำขยะพลาสติกกลับไปใช้ประโยชน์ซ้ำเป็นส่วนน้อย ที่เหลือจำนวนมากถูกนำไปกำจัดด้วยวิธีฝังกลบหรือการเผา บางส่วนตกค้างอยู่ในสิ่งแวดล้อม นอกจากนี้ หากนำพลาสติกไปกำจัดอย่างผิดวิธี จะยังส่งผลกระทบต่อสุขภาพอนามัยและสิ่งแวดล้อมผ่านการปนเปื้อนของสารตกค้างในพื้นดินและแหล่งน้ำ ส่งผลก่อให้เกิดก๊าซเรือนกระจก สาเหตุของปัญหาโลกร้อนในปัจจุบัน (Bartolotta & Hardy, 2018; Xanthos & Walker, 2017)

ผลกระทบของการใช้ถุงพลาสติกที่มีผลต่อสิ่งแวดล้อมในวงกว้าง อีกทั้งการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ส่วนใหญ่มองเป็นเรื่องไกลตัว จึงทำให้ขาดความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม ดังนั้น สิ่งสำคัญคือต้องการมุ่งส่งเสริมและปรับเปลี่ยนพฤติกรรม (Busse & Menzel, 2014; Lealaphan & Launglaor, 2014) ปัจจัยด้านแรงจูงใจจากกลุ่มอ้างอิง ด้านทัศนคติที่มีผลต่อพฤติกรรม และด้านการรับรู้ถึงการควบคุมพฤติกรรมส่งผลด้านบวก เป็นการส่งเสริมความตั้งใจให้ประชาชนใช้ถุงพลาสติกมากขึ้น ในทางกลับกันปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมและด้านศีลธรรมมีผลด้านบวกจะทำให้ประชาชนมีความตั้งใจใช้ถุงพลาสติกลดลง (Sun, Wang, Li, Zhao, & Fan, 2017) จึงสะท้อนให้เห็นว่า ปัจจัยสำคัญในการส่งเสริมให้ประชาชนเกิดพฤติกรรมลดการใช้ถุงพลาสติกนั้น เกิดจากปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมและด้านศีลธรรม นั่นคือ มุ่งส่งเสริมการใช้

บรรจุภัณฑ์ทางเลือกอื่นที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ได้แก่ ถุงผ้า ซึ่งเป็นบรรจุภัณฑ์ที่กำลังได้รับความนิยม มีภาพลักษณ์สวยงาม และมีคุณสมบัติคงทนแข็งแรง สามารถล้างทำความสะอาดแล้วนำกลับมาใช้ซ้ำได้ อีกทั้งส่วนใหญ่ผลิตด้วยวัตถุดิบจากธรรมชาติ ย่อยสลายได้ง่าย จึงเป็นการป้องกันผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมได้เป็นอย่างดี (Gano-an, 2018)

ปัญหาสิ่งแวดล้อมส่วนใหญ่จะพบว่ามียุทธศาสตร์มากในเมืองขนาดใหญ่ ซึ่งจังหวัดขอนแก่นเป็นศูนย์กลางทางด้านเศรษฐกิจ การแพทย์ และการศึกษา ส่งผลให้มีปัญหาทางสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ โดยเฉพาะการใช้ถุงพลาสติกปริมาณมาก อย่างไรก็ตาม ทางจังหวัดมีการลงนามในโครงการรณรงค์ลดการใช้ถุงพลาสติกและสนับสนุนการใช้ถุงผ้าอีกด้วย ถึงแม้ว่าปัจจุบันการรณรงค์ใช้ถุงผ้าจะได้รับการส่งเสริมจากหลายหน่วยงาน แต่ยังไม่เห็นผลลัพธ์ด้านพฤติกรรมของประชาชนที่เปลี่ยนไปในวงกว้าง จึงนำไปสู่คำถามวิจัย คือ ปัจจัยใดบ้างที่มีผลต่อความตั้งใจใช้ถุงผ้าในการซื้อสินค้าของประชาชนในจังหวัดขอนแก่น ซึ่งจะ เป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน รวมถึงประชาชนในการขับเคลื่อนนโยบายส่งเสริมการใช้ถุงผ้าเพื่อส่งเสริมความเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความตั้งใจใช้ถุงผ้าในการซื้อสินค้าของประชาชนในจังหวัดขอนแก่น

การทบทวนวรรณกรรมและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

จากการศึกษาถึงแนวคิดและทฤษฎีที่งานวิจัยส่วนใหญ่นิยมนำมาปรับใช้สำหรับการศึกษาด้านการเปลี่ยนพฤติกรรมที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมนั้น ได้แก่ ทฤษฎีการเปลี่ยนพฤติกรรมบุคคล (Norm-Activation Theory: NAM) ทฤษฎีการกระทำด้วยเหตุผล (Theory of Reasoned: TRA) และทฤษฎีพฤติกรรมตามแผน (Theory of Planned Behavior: TPB) ซึ่งเมื่อพิจารณาถึงข้อจำกัดแต่ละทฤษฎีจะพบว่า ทฤษฎี NAM นั้นมุ่งเน้นถึงจิตสำนึกของบุคคล

เป็นสำคัญ และศึกษาเฉพาะปัจจัยภายในตัวบุคคล เช่น การตระหนักถึงคุณค่าส่วนบุคคลในสิ่งที่สังคมให้การยอมรับ (Personal Values) การรับรู้ผลกระทบจากการกระทำของตน (Awareness of Consequence) และการรับผิดชอบในผลของการกระทำที่มีต่อผู้อื่น (Ascription of Responsibility) ซึ่งเป็นการให้ความสำคัญด้านศีลธรรมส่วนบุคคล และมุ่งเน้นไปที่อารมณ์ความรู้สึกเท่านั้น (Schwartz, 1977) อีกมุมมองหนึ่งนักวิจัยบางส่วนจึงเลือกใช้ทฤษฎี TRA แทน เนื่องจากเป็นทฤษฎีทางจิตวิทยาที่พัฒนาขึ้นเพื่อใช้อธิบายพฤติกรรมที่ตนเองสามารถควบคุมได้ (Volitional Control) โดยจะพิจารณาถึงความตั้งใจที่จะส่งผลต่อการแสดงพฤติกรรมของมนุษย์ ซึ่งเป็นการศึกษาทั้งปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอก ประกอบด้วย ปัจจัยด้านแรงจูงใจจากกลุ่มอ้างอิง (Subjective Norm) และปัจจัยด้านทัศนคติที่มีผลต่อพฤติกรรม (Attitude Toward Behavior) (Fishbein & Ajzen, 1975) ต่อมาทฤษฎี TRA ได้ถูกพัฒนาเป็นทฤษฎี TPB โดยได้เพิ่มปัจจัยที่มีผลต่อความตั้งใจ คือ ปัจจัยด้านการรับรู้ถึงการควบคุมพฤติกรรม (Perceived Behavior Control) เนื่องจากการแสดงออกทางพฤติกรรมนั้นขึ้นอยู่กับสถานการณ์และการกระทำที่เกิดจากประสบการณ์ในอดีต การคาดการณ์ รวมถึงปัจจัยสนับสนุนและปัจจัยต่อต้าน (Ajzen & Fishbein, 1970) ดังนั้น จากการพิจารณาถึงข้อดีข้อเสียของแต่ละทฤษฎีข้างต้น เพื่อให้การศึกษาเป็นไปอย่างครอบคลุมทั้งปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอก การเลือกใช้ทฤษฎีพฤติกรรมตามแผน (Theory of Planned Behavior: TPB) จึงเหมาะสมสำหรับการวิจัยครั้งนี้

ปัจจัยที่ส่งผลต่อความตั้งใจตามทฤษฎีพฤติกรรมตามแผน

ทฤษฎีพฤติกรรมตามแผน (Theory of Planned Behavior: TPB) เป็นทฤษฎีทางจิตวิทยาสังคมมุ่งอธิบายความสัมพันธ์ระหว่างความตั้งใจและพฤติกรรมของมนุษย์ โดยมีพื้นฐานความเชื่อที่ว่า มนุษย์เป็นผู้มีเหตุผลและมีรูปแบบการคิดอย่างเป็นระบบ องค์ประกอบของทฤษฎีพฤติกรรมตามแผน แบ่งได้เป็น 2 ปัจจัย คือ ปัจจัยหลักที่กำหนดพฤติกรรมของบุคคล โดยบุคคลมีความตั้งใจแน่วแน่ในการกระทำพฤติกรรมใด ๆ ย่อมจะแสดงออกซึ่งพฤติกรรมนั้น ๆ มากขึ้น แต่โดยส่วนใหญ่แล้วบุคคลมักประสบปัญหาในการ

ควบคุม จึงทำให้ความตั้งใจอย่างเดียวยังไม่สามารถที่จะใช้ทำนายพฤติกรรมได้อย่างแม่นยำ ซึ่งอาจมีปัจจัยอื่นที่มีอิทธิพลต่อความสัมพันธ์ระหว่างความตั้งใจกับพฤติกรรม และปัจจัยกำหนดความตั้งใจในการแสดงออกซึ่งพฤติกรรม เนื่องจากมนุษย์จะแสดงพฤติกรรมใดได้ย่อมต้องมีสาเหตุ (Ajzen, 1991) ซึ่งประกอบด้วย (1) แรงจูงใจจากกลุ่มอ้างอิง (Subjective Norm) เป็นความเชื่อหรือบรรทัดฐานทางสังคมในการยอมรับหรือปฏิเสธพฤติกรรมนั้น ๆ ซึ่งเป็นความรู้สึกที่แสดงออกผ่านความคาดหวังหรือความต้องการของบุคคลอื่น (กลุ่มอ้างอิง) ที่มีความสำคัญสำหรับตน เช่น ครอบครัว เพื่อน ฯลฯ รวมถึงจากสังคมรอบข้างที่ส่งเสริมให้เกิดเป็นความตั้งใจหรือขัดขวางการแสดงออกซึ่งพฤติกรรมนั้น (Fishbein & Ajzen, 1975) (2) ทักษะคติที่มีผลต่อพฤติกรรม (Attitude Toward Behavior) เป็นความคิดเห็นและความรู้สึกที่บุคคลมีต่อบุคคล หรือต่อเหตุการณ์ รวมถึงต่อวัตถุในเชิงบวกหรือเชิงลบ (Munn, 1971) ซึ่งเป็นการแสดงความรู้สึกโดยรวมของบุคคลในการสนับสนุนหรือต่อต้านการกระทำนั้น ซึ่งหากบุคคลเชื่อว่าพฤติกรรมนั้นเป็นประโยชน์มีความสำคัญสำหรับตน บุคคลก็จะมีความตั้งใจสูงที่จะกระทำพฤติกรรมนั้น แต่หากบุคคลมีทักษะคติที่ไม่ดีสำหรับการกระทำพฤติกรรมนั้น บุคคลก็จะมีแสดงออกด้านพฤติกรรมในทางตรงกันข้าม (Fishbein & Ajzen, 1975) และ (3) การรับรู้ถึงการควบคุมพฤติกรรม (Perceived Behavior Control) เป็นการแสดงออกทางความรู้สึกผ่านการคิด โดยพิจารณาถึงความเป็นไปได้ในการแสดงออกทางพฤติกรรมต่อเป้าหมายที่ตั้งไว้ ซึ่งความรู้สึกนี้จะแปรผันไปตามสถานการณ์และการกระทำอันเกิดจากประสบการณ์ในอดีต การคาดการณ์ รวมถึงปัจจัยสนับสนุนและปัจจัยต่อต้าน (Ajzen, 1991)

ดังนั้น จากปัจจัยข้างต้นแสดงให้เห็นว่า สิ่งสำคัญของการส่งเสริมหรือเปลี่ยนพฤติกรรมมนุษย์นั้น ควรเริ่มต้นจากความตั้งใจเป็นพื้นฐาน กล่าวคือ บุคคลเกิดการรับรู้ถึงการแสดงพฤติกรรมใด ๆ แล้วมีกลุ่มคนที่มีความสำคัญกับตน (กลุ่มอ้างอิง) ให้การยอมรับและชื่นชม บุคคลเหล่านั้นย่อมเชื่อฟังและจะเกิดความตั้งใจในการแสดงพฤติกรรมเหล่านั้นมากขึ้น รวมถึงถ้าตัวบุคคลมีทักษะคติที่ดี เกิดการรับรู้ว่าคุณมีความสามารถที่จะแสดงพฤติกรรมตามความ

สนใจหรือกระทำตามกิจกรรมที่ส่งเสริมนั้นได้ จะยังเป็นการส่งเสริมความตั้งใจในการแสดงพฤติกรรมเหล่านั้น

การเลือกใช้ถุงผ้าในการซื้อสินค้า

หน่วยงานภาครัฐในหลายประเทศทั่วโลกออกมาตรการลดการใช้ถุงพลาสติก เช่น ประเทศไอร์แลนด์ มีการออกมาตรการเก็บภาษีถุงใหม่ทุกใบ ประเทศจีนและประเทศออสเตรเลีย มีคำสั่งห้ามร้านค้าทุกประเภทแจกถุงพลาสติกให้กับลูกค้า หากฝ่าฝืนมีโทษปรับตามกฎหมาย หรือในต่างประเทศ มีการเก็บเงินเพิ่มในการซื้อถุงพลาสติกต่อใบ เป็นต้น

ในประเทศไทย Lealaphan and Launglaor (2014) มีการศึกษาเจตคติและพฤติกรรมการลดใช้ถุงพลาสติกในกรุงเทพฯ พบว่า เหตุผลที่ทำให้โครงการลดการใช้ถุงพลาสติกไม่ประสบความสำเร็จมากที่สุดเกิดจากพฤติกรรมที่ไม่คุ้นชิน ขาดจิตสำนึก และมองว่ายังไม่มีวัสดุอื่นจะทดแทนถุงพลาสติกได้ดี อย่างไรก็ตาม มีการรณรงค์ให้ประชาชนเปลี่ยนพฤติกรรมเพื่อลดการใช้ถุงพลาสติก (Smith, Cho, & Smith, 2016) การใช้ถุงผ้าสามารถใช้ซ้ำได้ และมีการออกแบบที่มีความคิดสร้างสรรค์ หากมีการใช้ถุงผ้ากันให้มากขึ้นในสังคม จะเป็นการลดการใช้ถุงพลาสติกลงได้ (Spranz, Schlüter, & Vollan, 2018) นอกจากนี้ ถุงผ้าย่อยสลายได้ง่าย รับน้ำหนักได้ดี พกพาสะดวก และถุงผ้าเป็นการแสดงออกเชิงสัญลักษณ์อย่างหนึ่งที่สะท้อนว่าบุคคลดังกล่าวมีความตระหนักและเห็นถึงความสำคัญด้านสิ่งแวดล้อม (Jakovcevic et al., 2014)

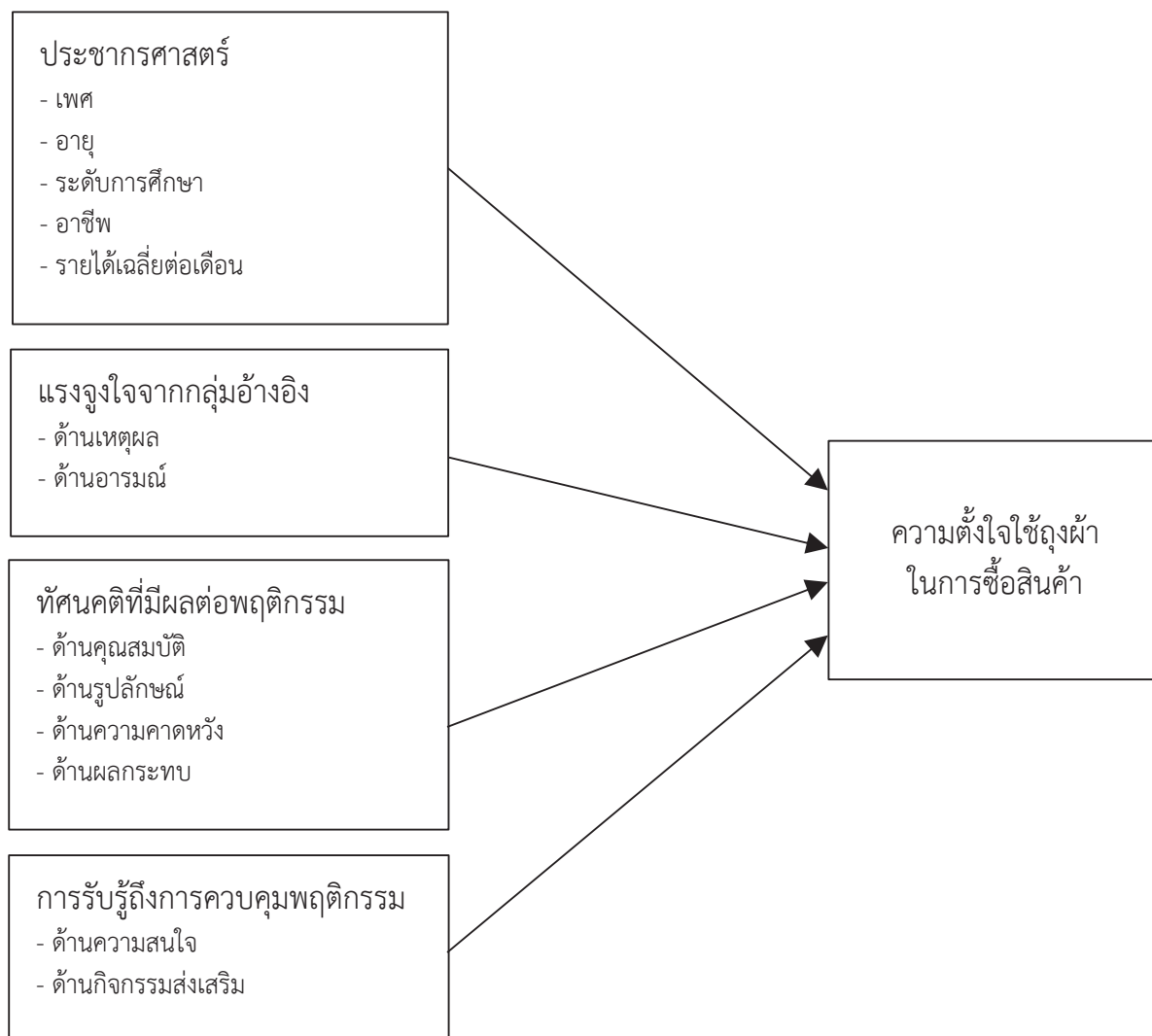
จากประเด็นเหล่านี้มีงานวิจัยต่าง ๆ ทำการศึกษาเพื่อทำความเข้าใจถึงความตั้งใจในการใช้ถุงผ้า ส่งผลต่อพฤติกรรมด้านความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม (Ekasari, 2018) สิ่งสำคัญที่มีผลต่อการตั้งใจใช้ถุงผ้าในการซื้อสินค้า เกิดจากการรับรู้ในการแสดงออกทางพฤติกรรมด้านความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม และแรงจูงใจจากกลุ่มอ้างอิง ซึ่งต่างจาก Chang and Chou (2018) และ Taufique and Vaithianathan (2018) พบว่า ด้านการรับรู้ถึงการควบคุมพฤติกรรมและด้านทัศนคติที่มีผลต่อพฤติกรรมที่มีผลต่อความตั้งใจในการใช้ถุงผ้า นอกจากนี้ แรงจูงใจจากกลุ่มอ้างอิง ทัศนคติส่วนบุคคล และการรับรู้ในการแสดงออกทางพฤติกรรมล้วนมีผลต่อพฤติกรรมการตั้งใจใช้ถุงผ้า

(Sampradit & Thongjeen, 2017) จึงตั้งสมมติฐานการวิจัย และกรอบแนวคิดงานวิจัย ดังนี้

สมมติฐานที่ 1 ปัจจัยด้านประชากรศาสตร์แตกต่างกัน มีความตั้งใจใช้ถุงผ้าในการซื้อสินค้าของประชาชนในจังหวัดขอนแก่นแตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 2 ปัจจัยด้านแรงจูงใจจากกลุ่มอ้างอิง ด้านทัศนคติที่มีผลต่อพฤติกรรม และด้านการรับรู้ถึงการควบคุมพฤติกรรม มีผลต่อความตั้งใจใช้ถุงผ้าในการซื้อสินค้าของประชาชนในจังหวัดขอนแก่น

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีการดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

งานวิจัยนี้ทำการศึกษาในพื้นที่จังหวัดขอนแก่น เนื่องจากจังหวัดขอนแก่นเป็นศูนย์กลางทางด้านเศรษฐกิจ การแพทย์ และการศึกษา มีการใช้ถุงพลาสติกปริมาณมาก ทั้งนี้ ทางจังหวัดขอนแก่นยังมีการลงนามในโครงการรณรงค์ลดการใช้ถุงพลาสติกและสนับสนุนการใช้ถุงผ้า ประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือ ประชาชนในเขตอำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น จำนวน 413,759 คน (National Statistical Office, 2017) เนื่องจากทราบจำนวนประชากรที่แน่นอน สามารถกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง ด้วยวิธีการคำนวณจากสูตร (Yamane, 1970) ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง 400 คน เลือกใช้วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบไม่อาศัยความน่าจะเป็นด้วยการสุ่มแบบบังเอิญ โดยผู้ตอบแบบสอบถามเป็นคนกรอกและให้ข้อมูลด้วยตนเอง

2. การเก็บรวบรวมข้อมูลและเครื่องมือสำหรับงานวิจัย

งานวิจัยชิ้นนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ การเก็บรวบรวมข้อมูลจากข้อมูลทุติยภูมิผ่านการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ทราบถึงข้อคำถามสำหรับการสร้างเครื่องมือสำหรับงานวิจัย และเก็บรวบรวมข้อมูลปฐมภูมิจากการเก็บแบบสอบถามในเขตอำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น จำนวน 400 ชุด ตอบกลับคืน 400 ชุด โดยข้อมูลที่ใช้ในการเก็บนั้นประกอบด้วย

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามด้านประชากรศาสตร์ ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ มีจำนวน 5 ข้อ ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามด้านพฤติกรรมตามแผน ตามแนวคิดของ Ajzen (1991) ประกอบด้วย (1) ปัจจัยแรงจูงใจจากกลุ่มอ้างอิง ประกอบด้วยแรงจูงใจด้านเหตุผล และแรงจูงใจด้านอารมณ์ ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า มีจำนวน 7 ข้อ (2) ปัจจัยทัศนคติที่มีผลต่อพฤติกรรม ประกอบด้วย ทัศนคติด้านคุณสมบัติ ทัศนคติด้านรูปลักษณ์ ทัศนคติด้านผลิตภัณฑ์ที่คาดหวัง และทัศนคติด้านผลกระทบ ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า มีจำนวน 10 ข้อ (3) ปัจจัยการรับรู้ถึงการ

ควบคุมพฤติกรรม ประกอบด้วย การรับรู้ด้านความสนใจ และการรับรู้ด้านกิจกรรมส่งเสริม ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า จำนวน 6 ข้อ ซึ่งมีเกณฑ์ในการกำหนดค่าน้ำหนักของการประเมิน เป็น 5 ระดับ

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามด้านปัจจัยด้านความตั้งใจ ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า มีจำนวน 3 ข้อ ซึ่งมีเกณฑ์ในการกำหนดค่าน้ำหนักของการประเมิน เป็น 5 ระดับ

ตอนที่ 4 เป็นแบบสอบถามด้านข้อคิดเห็น และข้อเสนอแนะอื่น ๆ ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบปลายเปิด มีจำนวน 1 ข้อ

3. การทดสอบคุณภาพเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้สร้างแบบสอบถามมีการตรวจสอบค่าความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยใช้ค่าดัชนีความสอดคล้องตรวจสอบความเที่ยงตรงของข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (Item-Objective Congruence Index : IOC) โดยพิจารณาค่าเฉลี่ยดัชนีความสอดคล้องจากผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน เพื่อทดสอบว่าคำถามแต่ละข้อสามารถสื่อความหมายได้ถูกต้องและเหมาะสมหรือไม่ พบว่ามีค่าดัชนีความสอดคล้องมากกว่า 0.5 และนำแบบสอบถามที่ได้ไปทำการทดสอบหาความเชื่อถือ (Reliability) กับกลุ่มที่ไม่ใช่ตัวอย่างจำนวน 30 คน นำไปวิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์ของครอนบักอัลฟา (Cronbach's Alpha coefficient) พบว่า มีระดับความเที่ยงอยู่ระหว่าง 0.815-0.861 ซึ่งการทดสอบหาความเชื่อถือจะต้องได้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟามากกว่า 0.7 (Nunnally, 1978) จึงสามารถสรุปได้ว่า แบบสอบถามที่สร้างขึ้นมีคุณภาพเพียงพอที่จะนำไปใช้ในการเก็บข้อมูลต่อไป

4. การวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ

ผู้วิจัยได้กำหนดสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามด้วยสถิติเชิงพรรณนา ประกอบด้วย ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์สถิติเชิงอนุมานในการทดสอบสมมติฐานที่ 1 โดยใช้การทดสอบทางสถิติ t-test และ One-way ANOVA หรือ F-test และการทดสอบสมมติฐานที่ 2 ใช้การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ (Multiple Linear Regression) โดยวิธี Stepwise

ผลการวิจัย

1. ข้อมูลทั่วไปของประชากรศาสตร์ของประชาชนที่ใช้ถุงผ้าในการซื้อสินค้า จังหวัดขอนแก่น พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 65.8 อายุระหว่าง 21 - 25 ปี คิดเป็นร้อยละ 28.8 มีระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 46.8 เป็นนักเรียนนักศึกษา คิดเป็นร้อยละ 34.8 และมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนคือ 11,001 บาทขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 39.5

2. ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นของด้านแรงจูงใจจากกลุ่มอ้างอิง ด้านทัศนคติที่มีผลต่อพฤติกรรม ด้านการรับรู้ถึงการควบคุมพฤติกรรม และด้านความตั้งใจใช้ถุงผ้าในการซื้อสินค้าของประชาชนในจังหวัดขอนแก่น แสดงดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1

ระดับความคิดเห็นต่อปัจจัยที่ส่งผลต่อความตั้งใจใช้ถุงผ้าในการซื้อสินค้าของประชาชนในจังหวัดขอนแก่น

ปัจจัยที่ส่งผลต่อความตั้งใจใช้ถุงผ้าในการซื้อสินค้าของประชาชนในจังหวัดขอนแก่น	N=400		ระดับความคิดเห็น
	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	
แรงจูงใจจากกลุ่มอ้างอิง	4.20	0.720	มาก
- ด้านเหตุผล	4.06	0.758	มาก
- ด้านอารมณ์	4.33	0.681	มากที่สุด
ทัศนคติที่มีผลต่อพฤติกรรม	3.47	0.720	มาก
- ด้านคุณสมบัติ	4.31	0.672	มากที่สุด
- ด้านรูปลักษณ์	3.96	0.777	มาก
- ด้านความคาดหวัง	4.18	0.694	มาก
- ด้านผลกระทบ	4.12	0.737	มาก

ตารางที่ 1

ระดับความคิดเห็นต่อปัจจัยที่ส่งผลต่อความตั้งใจใช้ถุงผ้าในการซื้อสินค้าของ
ประชาชนในจังหวัดขอนแก่น (ต่อ)

ปัจจัยที่ส่งผลต่อความตั้งใจ ใช้ถุงผ้าในการซื้อสินค้าของ ประชาชนในจังหวัดขอนแก่น	N=400		ระดับ ความคิดเห็น
	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน	
การรับรู้ถึงการควบคุมพฤติกรรม	3.82	0.890	มาก
- ด้านความสนใจ	3.92	0.864	มาก
- ด้านกิจกรรมส่งเสริม	3.72	0.915	มาก
ความตั้งใจใช้ถุงผ้าในการซื้อสินค้า	3.94	0.843	มาก

จากตารางที่ 1 เมื่อพิจารณาระดับความคิดเห็น พบว่า ปัจจัยแรงจูงใจ จากกลุ่มอ้างอิง (ค่าเฉลี่ย 4.20) อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านอารมณ์ (ค่าเฉลี่ย 4.33) อยู่ในระดับมากที่สุด ด้านเหตุผล (ค่าเฉลี่ย 4.06) อยู่ในระดับมาก ปัจจัยทัศนคติที่มีผลต่อพฤติกรรม (ค่าเฉลี่ย 3.47) อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านคุณสมบัติ (ค่าเฉลี่ย 4.31) อยู่ในระดับมากที่สุด และด้านความคาดหวัง (ค่าเฉลี่ย 4.18) ด้านผลกระทบ (ค่าเฉลี่ย 4.12) ด้านรูปลักษณ์ (ค่าเฉลี่ย 3.96) อยู่ในระดับมาก ปัจจัยการรับรู้ถึงการควบคุมพฤติกรรม (ค่าเฉลี่ย 3.82) อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านความสนใจ (ค่าเฉลี่ย 3.92) และด้านกิจกรรมส่งเสริม (ค่าเฉลี่ย 3.72) อยู่ในระดับมาก ส่วนความตั้งใจใช้ถุงผ้าในการซื้อสินค้า (ค่าเฉลี่ย 3.94) อยู่ในระดับมาก

3. ผลการทดสอบสมมติฐาน จากการทดสอบสมมติฐานที่ 1 ทดสอบโดยสถิติ t-test และ F-test พบว่า ปัจจัยด้านประชากรศาสตร์ ได้แก่ เพศ ระดับการศึกษา และรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่างกัน มีความตั้งใจใช้ถุงผ้าในการซื้อสินค้าของประชาชนจังหวัดขอนแก่นแตกต่างกัน แสดงดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2

ความสัมพันธ์ของปัจจัยด้านประชากรศาสตร์ที่ส่งผลต่อความตั้งใจใช้ถุงผ้าในการซื้อสินค้า

ปัจจัยด้านประชากรศาสตร์	ความตั้งใจใช้ถุงผ้าในการซื้อสินค้า		
	t-test	F-test	Sig.
1. เพศ	.281		.000**
2. อายุ		1.900	.093
3. ระดับการศึกษา		7.151	.001**
4. อาชีพ		.755	.583
5. รายได้เฉลี่ยต่อเดือน		2.401	.037*

หมายเหตุ: ** คือ ระดับนัยสำคัญทางสถิติ $p < 0.01$, * คือ ระดับนัยสำคัญทางสถิติ $p < 0.05$

ตารางที่ 3
ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สันของตัวแปรปัจจัยที่ส่งผลต่อความตั้งใจใช้ถุงผ้าในการซื้อสินค้าของประชาชนในจังหวัด
ขอนแก่น

ตัวแปร	X ₁	X ₂	X ₃	X ₄	X ₅	X ₆	X ₇	X ₈	y
ด้านเหตุผล (x ₁)	1	.484**	.320**	.214**	.260**	.267**	.260**	.094	.172**
ด้านอารมณ์ (x ₂)		1	.291**	.407**	.387**	.433**	.409**	.164**	.292**
ด้านคุณสมบัติ (x ₃)			1	.374**	.411**	.369**	.301**	.049	.211**
ด้านรูปลักษณ์ (x ₄)				1	.437**	.495**	.390**	.212**	.250**
ด้านความคาดหวัง (x ₅)					1	.560**	.457**	.173**	.320**
ด้านผลกระทบ (x ₆)						1	.477**	.195**	.298**
ด้านความสนใจ (x ₇)							1	.382**	.472**
ด้านกิจกรรมส่งเสริม (x ₈)								1	.471**
ด้านความตั้งใจ (y)									1

หมายเหตุ: ** คือ ระดับนัยสำคัญทางสถิติ p<0.01, * คือ ระดับนัยสำคัญทางสถิติ p<0.05

จากการทดสอบตัวแปรตามเงื่อนไขสำหรับการวิเคราะห์โดยใช้สถิติสมการถดถอยพหุคูณ เพื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต้น พบว่า ตัวแปรทุกคู่มีขนาดความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ อยู่ระหว่าง 0.164 - 0.560 ดังตารางที่ 3 และจากค่า VIF ของตัวแปรอิสระทุกตัวแปร มีค่าอยู่ระหว่าง 1.170 - 1.435 แสดงดังตารางที่ 4 ซึ่งมีค่าน้อยกว่า 10 แสดงว่าความสัมพันธ์ของตัวแปรอิสระไม่ก่อให้เกิดปัญหาความเป็นพหุสัมพันธ์ร่วม (O'brien, 2007) และการทดสอบค่าความคลาดเคลื่อนเป็นอิสระต่อกัน รวมถึงพิจารณาจากค่าสถิติ Durbin-watson ผลการทดสอบพบว่า มีค่าเท่ากับ 1.857 ซึ่งมีค่าอยู่ระหว่าง 1.5 ถึง 2.5 แสดงว่าไม่มีปัญหาความสัมพันธ์ระหว่างค่าความคลาดเคลื่อน (Tabachnick & Fidell, 2018) จึงสามารถนำไปทดสอบสมมติฐานด้วยการวิเคราะห์สมการถดถอยพหุคูณได้

ตารางที่ 4

ความสัมพันธ์ของปัจจัยที่ส่งผลต่อความตั้งใจใช้ถุงผ้าในการซื้อสินค้าของประชาชนในจังหวัดขอนแก่น

Model	Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig	VIF
	B	Std. Error	Beta			
(Constant)	.941	.245		1.773	.000	
ทัศนคติที่มีต่อพฤติกรรม						
ด้านความคาดหวัง (x ₅)	.302	.052	.282	5.756	.000**	1.435
การรับรู้ถึงการควบคุม						
พฤติกรรม						
ด้านความสนใจ (x ₇)	.303	.039	.341	7.696	.000**	1.170
ด้านกิจกรรมส่งเสริม (x ₈)	.165	.058	.131	2.854	.005**	1.264

หมายเหตุ: R² = .336, Adjusted R² = .331, F = 8.146, D.W. = 1.857, **p<0.01, *p<0.05

จากการทดสอบสมมติฐานที่ 2 โดยวิธีการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ ด้วยวิธี Stepwise แสดงผลดังตารางที่ 4 พบว่า ปัจจัยทัศนคติที่มีต่อพฤติกรรมด้านความคาดหวัง ปัจจัยรับรู้ถึงการควบคุมพฤติกรรมด้านความสนใจ และด้านกิจกรรมส่งเสริมส่งผลต่อความตั้งใจใช้ถุงผ้าในการซื้อสินค้าของประชาชนในจังหวัดขอนแก่นที่ระดับนัยสำคัญ 0.01 ซึ่งปัจจัยตัวแปรอิสระทั้ง 3 ตัวสามารถร่วมกันอธิบายตัวแปรตามได้ร้อยละ 33.6 ($R^2 = 0.336$) โดยมีสมการถดถอยพหุคูณ ดังนี้

$$\hat{Y} = 0.282X_5 + 0.341X_7 + 0.131X_8$$

บทสรุปและอภิปรายผลการศึกษา

จากผลการศึกษาสรุปว่า เพศ ระดับการศึกษา รายได้ ทัศนคติที่มีต่อพฤติกรรมด้านความคาดหวัง การรับรู้ถึงการควบคุมพฤติกรรมด้านความสนใจ และการรับรู้ถึงการควบคุมพฤติกรรมด้านกิจกรรมส่งเสริมมีผลต่อความตั้งใจใช้ถุงผ้าในการซื้อสินค้าของประชาชน โดยสามารถอภิปรายผลได้ ดังนี้

สมมติฐานที่ 1 เพศ ระดับการศึกษา และรายได้ที่แตกต่างกัน มีความตั้งใจใช้ถุงผ้าในการซื้อสินค้าของประชาชนแตกต่างกัน โดยเพศหญิงมีการใช้ถุงผ้ามากกว่าเพศชาย เพราะการจับจ่ายในการซื้อสินค้าเป็นหน้าที่ของผู้หญิง จึงมีแนวโน้มพฤติกรรมการใช้ถุงผ้าซื้อสินค้ามากกว่าเพศชาย (Archarungroj & Sirikudta, 2018) ผู้ที่มีระดับการศึกษาในระดับปริญญาตรีมีความตั้งใจใช้ถุงผ้ามากกว่าระดับต่ำกว่าปริญญาตรีและระดับสูงกว่าปริญญาตรี และผู้ที่มีรายได้ระหว่าง 9,001-11,000 บาท มีความตั้งใจใช้ถุงผ้าน้อยกว่าผู้ที่มีรายได้ต่ำกว่า 5,000 บาท และน้อยกว่าผู้ที่มีรายได้สูงกว่า 11,000 บาท ส่วนอายุและอาชีพไม่มีผลต่อความตั้งใจใช้ถุงผ้าในการซื้อสินค้าของประชาชนในขอนแก่น

สมมติฐานที่ 2 ปัจจัยทัศนคติที่มีต่อพฤติกรรมด้านความคาดหวังมีผลต่อความตั้งใจใช้ถุงผ้าในการซื้อสินค้าของประชาชน สอดคล้องกับงานวิจัยของ Chang and Chou, (2018) และ Taufique and Vaithianathan (2018) ทัศนคติด้านความคาดหวังนั้นเป็นความรู้สึกที่บุคคลคาดหวังถึงประโยชน์จากการใช้ถุงผ้า ทั้งนี้ หากประชาชนเห็นถึงประโยชน์ที่เกิดขึ้น บุคคลจะเกิดความ

ตั้งใจที่จะกระทำพฤติกรรมนั้นด้วยตนเอง (Fishbein & Ajzen, 1975) นอกเหนือจากนั้น บุคคลยังคาดหวังว่า หากตนใช้ถุงผ้าในการซื้อสินค้าจะเป็น การส่งเสริมภาพลักษณ์ทางสังคม รู้สึกได้รับการยอมรับ และเป็นส่วนสำคัญของการสร้างบรรทัดฐานทางสังคมด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม (Farrow, Grolleau, & Ibanez, 2017) ปัจจัยการรับรู้ถึงการควบคุมพฤติกรรมด้านความสนใจมีผล ต่อความตั้งใจใช้ถุงผ้าในการซื้อสินค้าของประชาชน (Busse & Menzel, 2014) ในสังคมอดีตยังไม่เกิดการรับรู้ถึงผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ยังคงมองเป็นเรื่อง ไกลตัว จึงทำให้เกิดพฤติกรรมขาดความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม แต่ปัจจุบันมี ความสนใจด้านความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อมมากขึ้น (Lealaphan & Launglaor, 2014) สอดคล้องกับ Chang and Chou (2018) และ Taufique and Vaithianathan (2018) ผลกระทบที่เกิดขึ้นด้านสิ่งแวดล้อมในปัจจุบัน โดยเฉพาะปัญหาขยะพลาสติกมีแนวโน้มรุนแรงขึ้นในอนาคต จึงทำให้ตระหนัก ว่าถุงพลาสติกเป็นปัญหาสำคัญที่ควรได้รับการแก้ไข นำไปสู่พฤติกรรมเลือกใช้ ถุงผ้าในการซื้อสินค้าเพื่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม (Jakovcevic et al., 2014) ปัจจัยการรับรู้ถึงการควบคุมพฤติกรรมด้านกิจกรรมส่งเสริมมีผลต่อความตั้งใจ ใช้ถุงผ้าในการซื้อสินค้าของประชาชน โดยกิจกรรมส่งเสริมการใช้ถุงผ้ามีส่วน สำคัญ เนื่องจากเป็นกระบวนการที่สามารถส่งเสริมความรู้และสร้างความ ตระหนักให้กับประชาชนเกิดความเข้าใจและปรับพฤติกรรมไปในทิศทางด้าน การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมมากขึ้น (Ekasari, 2018; Chang & Chou, 2018; Taufique & Vaithianathan, 2018) อีกทั้งในหลายประเทศมีกิจกรรมส่งเสริม ในรูปแบบนโยบาย ลดการใช้ถุงพลาสติกรูปแบบต่าง ๆ เช่น การออกมาตรการ เก็บภาษีถุงใหม่ทุกใบ ห้ามร้านค้าทุกประเภทแจกถุงพลาสติกให้กับลูกค้า การมี โทษปรับตามกฎหมาย หรือการเก็บเงินเพิ่มในการซื้อถุงพลาสติก ซึ่งสำหรับ ประเทศไทยเริ่มส่งเสริมและรณรงค์เพิ่มมากขึ้นจากทั้งภาครัฐและภาคเอกชน รวมถึงภาคประชาชน

ปัจจัยด้านแรงจูงใจจากกลุ่มอ้างอิง ทั้งด้านเหตุผลและด้านอารมณ์ ไม่ส่งผลต่อความตั้งใจใช้ถุงผ้าในการซื้อสินค้าของประชาชน ทั้งนี้ อาจเนื่องจาก ปัจจุบันบุคคลสามารถเข้าถึงข้อมูลจากระบบอินเทอร์เน็ตและเกิดการรับรู้ข้อมูล

ด้านการรณรงค์ส่งเสริมด้านสิ่งแวดล้อมได้สะดวกมากขึ้น จึงทำให้บุคคลเกิดความตระหนักและเห็นถึงความสำคัญได้ด้วยตนเอง และสามารถเปลี่ยนพฤติกรรมให้เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมได้ (Jakovcevic et al., 2014) อย่างไรก็ตาม Ekasari (2018) พบว่า แรงจูงใจจากกลุ่มอ้างอิงนั้นมีส่วนที่ทำให้บุคคลแสดงออกในการใช้ถุงผ้าหรือลดการใช้ถุงพลาสติกได้ ในส่วนปัจจัยด้านทัศนคติที่มีผลต่อพฤติกรรม ด้านคุณสมบัติ ด้านรูปลักษณ์ และด้านผลกระทบไม่ส่งผลต่อความตั้งใจใช้ถุงผ้า สอดคล้องกับการศึกษาของ Vassanadumrongdee, Hoontrakool, and Marks (2020) ถึงแม้ว่าประชาชนจะมีทัศนคติที่ตระหนักถึงปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมและเข้าใจว่าการใช้ถุงผ้าเป็นการลดผลกระทบทางสิ่งแวดล้อมได้จริง แต่ก็ไม่ส่งผลต่อทัศนคติที่มีผลต่อพฤติกรรมความตั้งใจใช้ถุงผ้า เนื่องจากไม่มีกฎหมายมาบังคับใช้และยังคงเข้าถึงการใช้ถุงพลาสติกได้ง่าย ซึ่งต่อไปหลายหน่วยงานได้มีนโยบายงดการใช้ถุงพลาสติก การใช้ถุงผ้าจะกลายเป็นสิ่งที่ประชาชนจะต้องพกพาสำหรับการซื้อสินค้า และกลายเป็นบรรทัดฐานทางสังคมต่อไป (Farrow, Grolleau, & Ibanez, 2017)

ข้อเสนอแนะ

จากผลสรุปและการอภิปรายผลการศึกษาวิจัย พบว่า ปัจจัยด้านทัศนคติที่มีผลต่อพฤติกรรมและปัจจัยด้านการรับรู้ถึงการควบคุมพฤติกรรมส่งผลต่อความตั้งใจใช้ถุงผ้าในการซื้อสินค้าของประชาชน ดังนั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน รวมถึงภาคประชาชนควรมุ่งเน้นการสร้างความรู้เข้าใจ ปลุกฝังความรู้ให้กับประชาชนทุกคน เพื่อปรับทัศนคติและสร้างการรับรู้เพื่อให้ประชาชนเกิดความตระหนักด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม เพื่อเป็นบรรทัดฐานให้กับสังคม ซึ่งสามารถทำได้ผ่านการประชาสัมพันธ์ การจัดกิจกรรมรณรงค์ส่งเสริมและขอความร่วมมือกับร้านค้าและภาคธุรกิจต่าง ๆ ในการใช้การส่งเสริมด้านการตลาดเพื่อจูงใจในการลดการใช้ถุงพลาสติก และอาจงดการแจกถุงพลาสติก ทั้งนี้ ในอนาคตภาครัฐอาจนำเสนอมาตรการควบคุมเพื่อลดการใช้ถุงพลาสติกอย่างจริงจัง เช่น การเก็บภาษีถุงใหม่ทุกใบ หรือมีการเก็บเงินเพิ่มใน

การซื้อถุงพลาสติกต่อใบ หรือมีคำสั่งห้ามร้านค้าทุกประเภทแจกถุงพลาสติก
ให้กับลูกค้า หากฝ่าฝืนมีโทษปรับตามกฎหมาย เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

- Ajzen, I., & Fishbein, M. (1970). The prediction of behavior from attitudinal and normative variables. *Journal of Experimental Social Psychology, 6*(4), 466-487.
- Ajzen, I. (1991). The theory of planned behaviors. *Organizational Behavior and Human Decision Process, 50*(2), 179-211.
- Archarungroj, P., & Sirikudta, S. (2018). Motivation, Integrated Marketing Communication and Behavioral Trends in Using Eco-friendly Shopping Bags of Consumers in Bangkok Metropolitan Area. *Journal of Social Sciences Srinakharinwirot University, 21*, 174-193.
- Bartolotta, J. F., & Hardy, S. D. (2018). Barriers and benefits to desired behaviors for single use plastic items in northeast Ohio's Lake Erie basin. *Marine Pollution Bulletin, 127*, 576-585.
- Busse, M., & Menzel, S. (2014). The role of perceived socio-spatial distance in adolescents' willingness to engage in pro-environmental behavior. *Journal of Environmental Psychology, 40*, 412-420.
- Chang, S. H., & Chou, C. H. (2018). Consumer Intention toward Bringing Your Own Shopping Bags in Taiwan: An Application of Ethics Perspective and Theory of Planned Behavior. *Sustainability, 10*(6), 1-14.

- Ekasari, A. (2018). Pengaruh Drive for Environmental Responsibility, Collectivism dan Subjective Norm terhadap Behavioral Intention Penggunaan Reusable Bag. *Jurnal Manajemen dan Pemasaran Jasa*, 11(2), 201-216.
- Farrow, K., Grolleau, G., & Ibanez, L. (2017). Social Norms and Pro-environmental Behavior: A Review of the Evidence. *Ecological Economics*, 140, 1-13.
- Fishbein, M., & Ajzen, I. (1975). *Belief, attitude, intention, and behavior: An introduction to theory and research*. Reading, MA: Addison-Wesley.
- Gano-an, J. C. (2018). Consumers' preferences on the use of eco-friendly bags: A green marketing perspective. *Journal of Economics, Business, and Accountancy Ventura*, 20(3), 357-362.
- Jakovcevic, A., Steg, L., Mazzeo, N., Caballero, R., Franco, P., Putrino, N., & Favara, J. (2014). Charges for plastic bags: Motivational and behavioral effects. *Journal of Environmental Psychology*, 40, 372-380.
- Lealaphan, A., & Launglaor, W. (2014). Attitudes and Behavior of Bangkok Residents regarding Reducing the Use of Plastic Bags. *University of the Thai Chamber of Commerce Journal*. 34(1), 70-88.
- Munn, N. L. (1971). *Introduction to Psychology*. Boston: Houghton Muffin.
- National Statistical Office. (2017). *Khon Kaen Provincial Statistical Report*. Retrieved October 20, 2019, from <https://issuu.com/khonkaen.nso.go.th>.

- Nunnally, J. C. (1978). *Psychometric theory* (2nd ed.). New York: McGraw-Hill.
- O'Brien, J., & Thondhlana, G. (2019). Plastic bag use in South Africa: Perceptions, practices and potential intervention strategies. *Waste Management, 84*, 320-328.
- O'brien, R. M. (2007). A Caution Regarding Rules of Thumb for Variance Inflation Factors. *Quality & Quantity, 41*, 673-690.
- Pollution Control Department. (2019). *Annual Report 2018 Waste and Hazardous Substances Management Bureau*. Retrieved October 18, 2019, from http://www.pcd.go.th/public/Publications/file/wsthaz61_annual.pdf
- Sampradit, P., & Thongjeen, C. (2017). Media Perception, Attitude, and Social Responsibility that Affects on Thai People's Decision Making in Using Tops. *Proceedings of the 7th STOU National research conference* (pp. 122-133). Nonthaburi: Sukhothai Thammathirat.
- Schwartz, S. (1977). Normative influences on Altruism. *Advances in experimental social psychology, 10*, 221-279.
- Smith, M., Cho, E., & Smith, K. R. (2016). The effects of young consumers' perceptions of environment-friendly shopping bags and environmental consciousness on attitudes and purchase intentions. *The Research Journal of the Costume Culture, 24*(5), 687-696.
- Spranz, R., Schlüter, A., & Vollan, B. (2018). Morals, money or the master: The adoption of eco-friendly reusable bags. *Marine Policy, 96*, 270-277.
- Sun, Y., Wang, S., Li, J., Zhao, D., & Fan, J. (2017). Understanding consumers' intention to use plastic bags: using an

extended theory of planned behaviour model. *Natural Hazards*, 89, 1327-1342.

- Taufique, K. M. R., & Vaithianathan, S. (2018). A fresh look at understanding Green consumer behavior among young urban Indian consumers through the lens of Theory of Planned Behavior. *Journal of Cleaner Production*, 183, 46-55.
- Tabachnick, B. G., & Fidell, L.S. (2018). *Using Multivariate Statistics* (7th ed). Allyn and Bacon, Boston.
- Vassanadumrongdee, S., Hoontrakool, D., & Marks, D. (2020). Perception and Behavioral Changes of Thai Youths Towards the Plastic Bag Charging Program. *Applied Environmental Research*. 42(2). 27-45.
- Xanthos, D., & Walker, T. R. (2017). International policies to reduce plastic marine pollution from single-use plastics (plastic bags and microbeads): A review. *Marine Pollution Bulletin*, 118(1-2), 17-26.
- Yamane, T. (1970). *Elementary sampling theory*. Englewood Cliff, NJ: Prentice Hall.